

MAJA ALONSO

Lagkonflikten mellan skatteförfarandelagen och lagen om elektronisk kommunikation

Det verkar föreligga en lagkonflikt mellan skatteförfarandelagen (2011:1244) (cit. SFL) och lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (cit. LEK), eftersom SFL tillåter Skatteverket att begära ut trafikuppgifter av telefonoperatörer som enligt LEK inte får lämnas ut till Skatteverket.¹ Paragraferna i LEK bygger dock på direktiv från EU, och ska således ges företräde framför SFL p.g.a. EU-rättens företräde framför nationell rätt.² Trots detta ger Högsta förvaltningsdomstolen SFL företräde framför LEK.³

1 INLEDNING

Den teknologiska utvecklingen har påverkat vårt sätt att kommunicera och mycket av vår kommunikation med varandra sker idag med hjälp av bl.a. telefoner. Den 10 maj 2015 kunde vi i Dagens Nyheter läsa om hur Skatteverket begär ut personuppgifter bakom abonnemang, samtalslistor och kopior av fakturor av telefonoperatörer, som har lagrats i enlighet med de paragrafer i LEK som infördes i svensk rätt genom en implementering av Europaparlamentet och rådets direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (cit. datalagringsdirektivet).⁴ Genom att begära ut samtalslistor och kopior av fakturor kan Skatteverket få tillgång till upp-

1 Se SFL 37 kap. 9 § alternativt SFL 41 kap. 2 § 2 st. och LEK 6 kap. 16 c § *e contrario* respektive LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p. *e contrario* i kombination med LEK 6 kap. 20 § 1 st. 1 p.

2 Jfr Costa mot E.N.E.L., C-6/64, EU:C:1964:66 och förklaring nr 17 till Lissabonfördraget.

3 Se RÅ 2005 ref. 40 där Högsta förvaltningsdomstolen indirekt ger SFL företräde framför LEK. Jfr Kammarrätten i Stockholms dom 2007-09-26 i mål nr 4023-07, Kammarrätten i Stockholms dom 2013-03-21 i mål nr 1337-13 och Kammarrätten i Stockholms dom 2013-06-05 i mål nr 4640-12.

4 Se Larsson, *Operatörer vägrar lämna ut mobildata*, Dagens nyheter, 2015, s. 8. De paragrafer som åsyftas är LEK 6 kap. 16 a § i kombination med LEK 2 kap. 1 § och LEK 6 kap. 20 § 1 st. 1 och 3 pp., se prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 11.

gifter om bl.a. uppringda nummer, tidpunkten för samtalet och samtalets varaktighet, s.k. trafikuppgifter.⁵

Datalagringsdirektivet utfärdades som en reaktion mot bombattentaten i Madrid den 11 mars 2004.⁶ Syftet med datalagringsdirektivet var enligt artikel 1.1 att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om skyldighet att lagra vissa uppgifter för att på så sätt säkerställa att uppgifterna var tillgängliga för avslöjande, utredning och åtal av allvarliga brott. Det är enligt artikeln dock inte alltid som Skatteverket utreder om ett skattebrott begåtts, utan insamlandet av trafikuppgifter sker även vid vanliga skattekontroller med stöd av SFL 37 kap. 9 § alternativt SFL 41 kap. 2 § 2 st., trots att uppgifterna enligt LEK 6 kap. 16 c § *e contrario* inte får lämnas ut till Skatteverket.

Uppgifter som inte lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet kan ändå finnas tillgängliga hos telefonoperatörer. Ett utlämnande av dessa uppgifter till Skatteverket har enligt LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p. *e contrario* i kombination med LEK 6 kap. 20 § 1 st. 1 p. begränsats till att endast omfatta abonnemangsuppgifter och trafikuppgifter får således inte lämnas ut.

Då SFL och LEK är lagar av samma dignitet går principen *lex superior* inte att tillämpa på lagkonflikten. Lagreglerna i SFL är dock mera allmänna än lagreglerna i LEK, eftersom lagreglerna i LEK behandlar utlämnande av uppgifter som någon i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till.⁷ Lagreglerna i LEK ska således ges företräde framför lagreglerna i SFL vid en tillämpning av principen *lex specialis*. Eftersom en senare allmän lagregel inte upphäver tidigare undantag enligt principen *lex posterior generalis non derogat legi priori specialis*, saknar det betydelse om lagreglerna i SFL tillkommit innan eller efter lagreglerna i LEK. Redan vid en tillämpning av principen *lex specialis* borde således LEK ges företräde framför SFL.

2 REGLERINGEN I SKATTEFÖRFARANDELAGEN

Skatteverket får enligt SFL 37 kap. 9 § förelägga en telefonoperatör att lämna uppgift om en rättshandling med någon annan. Föreläggandet ska enligt paragrafen avse förhållanden som är av betydelse för kontroll av att

5 Jfr LEK 6 kap. 1 §.

6 Se prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 11.

7 Se LEK 6 kap. 16 c § i kombination med LEK 6 kap. 16 a § och LEK 2 kap. 1 §.

andra än den som föreläggs har fullgjort en uppgiftsskyldighet enligt SFL 15–35 kap. eller kan fullgöra sådan uppgiftsskyldighet.

Enligt SFL 41 kap. 2 § 2 st. får Skatteverket besluta om revision för att inhämta uppgifter av betydelse för kontroll av någon annan än den som revideras. Förutom för att kontrollera att uppgiftsskyldighet fullgjorts enligt SFL 15–35 kap. eller att det finns förutsättningar att fullgöra sådan uppgiftsskyldighet som kan antas uppkomma, får tredjemansrevision enligt paragrafen ske för att kontrollera skatteupplag enligt lagen (1994:1563) om tobaksskatt, lagen (1994:1564) om alkoholskatt eller lagen (1994:1776) om skatt på energi eller att den som ansökt om återbetalning, kompensation eller nedsättning av punktskatt i de fall som avses i SFL 53 kap. 5 § 2 har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter.

Enligt SFL 41 kap. 7 § p. 1 får revisorn vid revision granska räkenskapsmaterial och handlingar som rör verksamheten. Reglerna om tredjemansföreläggande infördes i samband med att reglerna om tredjemansrevision togs bort.⁸ Reglerna om tredjemansrevision ersattes nämligen med regler om tredjemansföreläggande.⁹ Således torde det vara samma uppgifter som åsyftas såväl i SFL 37 kap. 9 § som i SFL 41 kap. 2 § 2 st. Trots att reglerna om tredjemansrevision har återinförts finns nämligen reglerna om tredjemansföreläggande kvar. De uppgifter som åsyftas i SFL 37 kap. 9 § torde således vara sådana uppgifter som rör verksamheten. Samtalslistor och kopior av fakturor torde således anses röra telefonoperatörernas verksamhet, oavsett om de begärs ut genom ett tredjemansföreläggande eller vid en tredjemansrevision.

I princip alla handlingar som rör verksamheten får granskas.¹⁰ Även de handlingar som är belagda med tystnadsplikt omfattas, om de är av betydelse för revisionen.¹¹ Att uppgifterna enligt LEK 6 kap. 20 § är belagda med tystnadsplikt innebär således inte i sig att de inte skulle kunna lämnas ut till Skatteverket, eftersom de handlingar som rör verksamheten även omfattar uppgifter som är belagda med tystnadsplikt.

Att en handling rör verksamheten innebär dock inte alltid att den ska lämnas ut till Skatteverket. Enligt SFL 2 kap. 5 § får beslut enligt SFL bara fattas om skälen för beslutet uppväger det intrång eller men i övrigt som

8 Se prop. 1993/94:151. Rättsäkerhet vid beskattningen, s. 90.

9 Se prop. 1993/94:151. Rättsäkerhet vid beskattningen, s. 90.

10 Se prop. 1993/94:151. Rättsäkerhet vid beskattningen, s. 94.

11 Se prop. 1993/94:151. Rättsäkerhet vid beskattningen, s. 96.

beslutet innebär för den som beslutet gäller eller för något annat motstående intresse. En proportionalitetsbedömning ska således göras. Skyddet för den personliga integriteten ska således vägas mot en effektiv kontrollverksamhet.

Vid revision finns det vidare möjlighet att begära att en handling undantas enligt SFL 47 kap. 3 §. Vid förelägganden saknas denna möjlighet, men om föreläggandet är förenat med vite enligt SFL 44 kap. 2 § finns det möjlighet att överklaga vitesföreläggandet enligt SFL 67 kap. 5 § 1 st. 2 p. *e contrario* och begära att uppgift undantas. De uppgifter respektive handlingar som ska undantas är uppgifter i handlingar respektive handlingar som inte får tas i beslag enligt Rättegångsbalken (1942:740) (cit. RB) 27 kap. 2 § och uppgifter som har ett betydande skyddsintresse om det finns särskilda omständigheter som gör att handlingens innehåll inte bör komma till någon annans kännedom och handlingens skyddsintresse är större än dess betydelse för kontrollen enligt SFL 47 kap. 1 och 2 §§. En proportionalitetsbedömning ska således göras och skyddet för den personliga integriteten ska således vägas mot en effektiv kontrollverksamhet. Enligt SFL 47 kap. 2 § 1 st. 2 p. ska även en handling som inte omfattas av revisionen undantas. Någon motsvarande bestämmelse avseende förelägganden finns dock inte.

3 REGLERINGEN I LAGEN OM ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

3.1 EU-rättens företrädare framför nationell rätt

Såväl bestämmelserna som behandlar de uppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet, som de bestämmelser som behandlar de uppgifter som finns tillgängliga hos telefonoperatörer utan att de har lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet bygger på direktiv från EU.¹²

Enligt Europeiska Unionens domstols (cit. EU-domstolen) praxis har EU-rätten företrädare framför nationell rätt.¹³ I förklaring nr 17 till Lissabonfördraget erinras om att fördragen och den rätt som antas av unionen på grundval av fördragen i enlighet med EU-domstolen praxis har

¹² Se prop. 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation m.m., s. 56 f. och prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 11.

¹³ Se Costa mot E.N.E.L., C-6/64, EU:C:1964:66.

företråde framför medlemsstaternas rätt på de villkor som fastställts i EU-domstolens praxis. EU-domstolen har vidare i sin praxis förtydligat att EU-rätten har företråde framför alla former av internationell rätt, inklusive nationella författningar.¹⁴ EU-rättens företråde måste enligt EU-domstolens praxis vidare anses medföra en begränsning av den nationella lagstiftningsmakten, och motstridande nationella bestämmelser får således inte tillämpas.¹⁵

I och med Sveriges anslutning till EU införlivades EU:s regler i svensk rätt enligt lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen 2 §. Enligt lag (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen 3 § ska även de EU-regler som antagits av EU efter Sveriges anslutning till EU fortsätta att gälla i Sverige, i den omfattning och med den verkan av de fördrag och andra instrument som anges i 4 §. Medlemskapet är vidare inskrivet i Regeringsformen (1974:152) 1 kap. 10 §. De konstitutionella följderna av medlemskapet anges dock inte i bestämmelsen. I förarbetena till bestämmelsen framhölls dock att en stor del av de bestämmelser som svenska medborgare har att följa numera har en EU-rättslig grund och att EU-rätten på dessa områden har företråde framför konkurrerande nationella bestämmelser.¹⁶

Enligt artikel 288.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt är direktiv bindande för varje medlemsstat till vilken det är riktat avseende det resultat som ska uppnås. Enligt artikeln överlåter direktiven till de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Medlemsstaterna behöver således inte vidta någon åtgärd för genomförande om den gällande lagstiftningen redan uppfyller kraven i ett direktiv.

3.2 Uppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet i svensk rätt

Enligt LEK 6 kap. 16 a § i kombination med LEK 2 kap. 1 § och LEK 6 kap. 20 § 1 st. 1 och 3 pp. är telefonoperatörer skyldiga att lagra uppgifter om abonnemang och annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikations-

¹⁴ Se Internationale Handelsgesellschaft mbH mot Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, C-11/70, EU:C:1970:114.

¹⁵ Se Amministrazione della finanze dello Stato mot Simmenthal, C-106/77, EU:C:1978:49.

¹⁶ Se prop. 2009/10:80 En reformerad grundlag, s. 194.

källan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typ av kommunikation, kommunikationsutrustning samt lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut. Innehållet i ett elektroniskt meddelande ska dock inte sparas. De uppgifter som omfattas är enligt LEK 6 kap. 16 a § de uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst, meddelandehantering, internetåtkomst och tillhandahållande av kapacitet för att få internetåtkomst. Även uppgifter som genereras eller behandlas vid misslyckad uppringning omfattas enligt paragrafen.

Uppgifterna ska enligt LEK 6 kap. 16 d § lagras i sex månader räknat från den dag kommunikationen avslutades och ska därefter genast utplånas. Enligt LEK 6 kap. 16 c § får de uppgifter som lagrats enligt LEK 6 kap. 16 a § behandlas endast för att lämnas ut enligt LEK 6 kap. 22 § 1 st. 2 p., RB 27 kap. 19 § eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas under rättelseverksamhet. Uppgifter som lagrats enligt LEK 6 kap. 16 a § får således inte lämnas ut till Skatteverket enligt LEK vid vanliga skattekontroller.

Bestämmelserna i LEK infördes, som tidigare nämnts, genom en implementering av datalagringsdirektivet. Syftet med datalagringsdirektivet var enligt artikel 1.1 att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om skyldighet att lagra vissa uppgifter för att på så sätt säkerställa att uppgifterna var tillgängliga för avslöjande, utredning och åtal av allvarliga brott.

Enligt artikel 4 skulle medlemsstaterna anta åtgärder för att säkerställa att uppgifter som lagrats i enlighet med datalagringsdirektivet endast gjordes tillgängliga för behöriga nationella myndigheter, i närmare angivna fall och i enlighet med nationell lagstiftning. De förfaranden som skulle följas och de villkor som skulle uppfyllas för att erhålla tillgång till lagrade uppgifter i enlighet med nödvändighets- och proportionalitetskraven skulle fastställas av varje enskild medlemsstat i den nationella lagstiftningen och följa tillämpliga bestämmelser i EU-lagstiftningen och folkrätten, särskilt Europeiska konventionen d. 4 nov. 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i enlighet med den tolkning som gjordes av Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter.

Vid implementeringen av datalagringsdirektivet framhölls att datalagringsdirektivet inte syftade till att säkerställa tillgången av uppgifterna för andra syften än för att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser om skyldighet att lagra vissa uppgifter för att på så sätt säkerställa att uppgif-

terna var tillgängliga för avslöjande, utredning och åtal av allvarliga brott.¹⁷ Det framhölls vidare att det i de nya bestämmelserna därmed uttryckligen borde anges att uppgifterna fick behandlas endast för att lämnas ut till brottsbekämpande myndigheter.¹⁸ Det förtydligades att uppgifterna alltså inte fick lämnas ut till någon annan eller för något annat syfte än vad som uttryckligen stadgades i de nya bestämmelserna.¹⁹

Uppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet får således inte lämnas ut till Skatteverket vid vanliga skattekontroller. Ett utlämnande av de uppgifter som lagrats p.g.a. datalagringsdirektivet skulle således inte bara strida mot LEK 6 kap. 16 c §, utan även mot EU-rätten.

Datalagringsdirektivet ogiltigförklarades vidare av EU-domstolen den 8 april 2014, eftersom unionslagstiftaren vid antagandet av datalagringsdirektivet ansetts överskrida de gränser som proportionalitetsprincipen uppställer mot bakgrund av artiklarna 7, 8 och 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (cit. rättighetsstadgan) som reglerar respekt för privatlivet och familjelivet, skydd av personuppgifter och rättigheternas räckvidd.²⁰

I domen riktades det bl.a. kritik mot att det i datalagringsdirektivet inte föreskrivs något objektiva kriterium för att avgränsa behöriga nationella myndigheters tillgång till uppgifterna och deras senare användning för utredning, avslöjande och åtal av brott, vilka med hänsyn till det omfattande och allvarliga ingreppet i de grundläggande rättigheterna i artiklarna 7 och 8 i rättighetsstadgan kan anses tillräckligt allvarliga för att motivera ett sådant ingrepp.²¹

Enligt den utredning som företogs med anledning av EU-domstolens dom har de svenska reglerna dock ansetts uppfylla unionsrättens allmänna princip om krav på proportionalitet vid begränsningar av enskildas grundläggande fri- och rättigheter, trots att den svenska lagstiftningen även omfattar såväl misslyckad uppringning som lokaliseringsinforma-

17 Se prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 48.

18 Se prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 48.

19 Se prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 48.

20 Se Digital Rights Ireland och Seitlinger m.fl., C-293/12, EU:C:2014:238, p. 69.

21 Se Digital Rights Ireland och Seitlinger m.fl., C-293/12, EU:C:2014:238, p. 60.

tion avseende kommunikationens slut, vilket inte var ett krav enligt datalagringsdirektivet.²² Till skillnad från datalagringsdirektivet anses svensk rätt nämligen innehålla en omfattande reglering av när och hur de brottsbekämpande myndigheterna kan få tillgång till uppgifter som lagras enligt LEK 6 kap. 16 a–f §§.²³

Enligt EU-domstolens praxis ska datalagringsdirektivet tolkas så att det inte hindrar en tillämpning av en nationell bestämmelse som är införd med stöd av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter, och som innebär att en internetleverantör i en civilprocess, i syfte att en viss internetabonnent eller internetanvändare ska kunna identifieras, föreläggs att ge en upphovsrättsinnehavare eller dennes rättsinnehavare information om vilken abonnent som av internetleverantören tilldelats en viss IP-adress, från vilken adress intrång påstås ha skett.²⁴ En sådan bestämmelse omfattas nämligen inte av det materiella tillämpningsområdet för datalagringsdirektivet.²⁵ Att en telefonoperatör som argument skulle anföra att ett utlämnande av uppgifterna inte skulle kunna ske för de uppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet är således inte hållbart för uppgifter som inte lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet.

3.3 Uppgifter som finns tillgängliga hos telefonoperatörer utan att de lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet i svensk rätt

Enligt LEK 6 kap. 5 § i kombination med LEK 2 kap. 1 § ska telefonoperatörer utplåna eller avidentifiera lagrade eller på annat sätt behandlade trafikuppgifter när uppgifterna inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande. Med trafikuppgift förstås enligt LEK 6 kap. 1 § uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande. Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik får dock behandlas till dess att fordran är betald eller

22 Se Ds 2014:23 Datalagring, EU-rätten och svensk rätt, s. 9 f. och prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG, s. 32 ff.

23 Se Ds 2014:23 Datalagring, EU-rätten och svensk rätt, s. 99.

24 Se *Bonnier Audio m.fl.*, C-461/10, EU:C:2012:219, p. 61.

25 Se *Bonnier Audio m.fl.*, C-461/10, EU:C:2012:219, p. 61.

preskription inträtt och det inte längre lagligen går att göra invändningar mot faktureringen eller avgiften enligt LEK 6 kap. 6 §.

Enligt LEK 6 kap. 8 § 1 p. görs dock undantag från LEK 6 kap. 5 och 6 §§ när en myndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter för att lösa tvister. Undantag görs också enligt LEK 6 kap. 8 § 2 p. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, tekniskt bistånd med sådan avlyssning eller övervakning och inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Undantag görs också i den utsträckning uppgifterna är nödvändiga för att förhindra och avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst enligt LEK 6 kap. 8 § 3 p. Trafikuppgifter som inte lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet kan således ändå finnas tillgängliga hos telefonoperatörer.

Enligt LEK 6 kap. 20 § 1 st. får en telefonoperatör, som har fått del av eller tillgång till uppgifter om abonnemang, innehållet i ett elektroniskt meddelande eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande, inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han fått ta del av eller tillgång till. Med uppgifter om abonnemang förstås telefonnummer och vissa andra personuppgifter.²⁶ Med annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande förstås vidare t.ex. mellan vilka abonnemang som ett telefonsamtal har förmedlats.²⁷ På begäran av Skatteverket ska dock uppgifter om abonnemang enligt LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p. lämnas ut, om uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481). Varken Skatteverket eller någon brottsbekämpande myndighet har således rätt att ta del av någon annan information än uppgifter om abonnemang enligt LEK 6 kap. 22 §.²⁸

Telelagen (1993:597) (cit. telelagen) omarbetades till LEK vid implementeringen av bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/

26 Se prop. 1992/93:200. En telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket, s. 310.

27 Se prop. 1992/93:200. En telelag och en förändrad verksamhetsform för Televerket, s. 310.

28 Annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande ska dock på begäran lämnas ut till Polismyndigheten, om uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa enligt LEK 6 kap. 22 § 1 st. 3 p.

EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (cit. datakommunikationsdirektivet).²⁹ Syftet med datakommunikationsdirektivet är enligt artikel 1.1 att harmonisera medlemsstaternas bestämmelser för att säkerställa ett likvärdigt skydd av de grundläggande fri- och rättigheterna, i synnerhet rätten till integritet, när det gäller behandling av personuppgifter inom sektorn för elektronisk kommunikation.

Enligt artikel 5.1 i datakommunikationsdirektivet ska medlemsstaterna genom nationell lagstiftning säkerställa konfidentialitet vid kommunikation och därmed förbundna trafikuppgifter via allmänna kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Enligt artikel 15.1 i datakommunikationsdirektivet får medlemsstaterna genom lagstiftning begränsa konfidentialiteten när en sådan begränsning i ett demokratiskt samhälle är nödvändig, lämplig och proportionell för att skydda nationell säkerhet, försvaret och allmän säkerhet samt för förebyggande, undersökning, avslöjande av och åtal för brott eller vid obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationssystem enligt artikel 13.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Med nationell säkerhet avses enligt artikeln statens säkerhet. Konfidentialiteten får således inte begränsas för att driva in skatt.

LEK 6 kap. 5 § 1 st. motsvaras av telelagen 49 § 1 st. och LEK 6 kap. 8 § 2 och 3 pp. motsvaras av telelagen 50 § 1 st. 1 och 2 pp.³⁰ Bestämmelserna i telelagen 47 § 1 st. 5 p. och telelagen 45 § 1 st. överfördes vidare nästintill oförändrade till LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p. och LEK 6 kap. 20 § 1 st.³¹ Lagstiftningen torde således redan i stort sett ha uppfyllt kraven i datakommunikationsdirektivet vid omarbetningen av telelagen till LEK. Vid implementeringen av datakommunikationsdirektivet konstaterades det att inte någon annan än berörda användare får ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelan-

29 Se prop. 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m., s. 56 f.

30 Se prop. 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m., s. 391.

31 Se prop. 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m., s. 397.

de, med undantag för vad som stadgas om behandling av trafikuppgifter enligt LEK 6 kap. 5–8 §§ och tystnadsplikt enligt LEK 6 kap. 20–23 §§.³²

Inte heller kan trafikuppgifter som finns tillgängliga hos telefonoperatörerna utan att de lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet således lämnas ut till Skatteverket för att driva in skatt. Ett utlämnande av trafikuppgifter till Skatteverket skulle således inte endast strida mot LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p., utan även mot EU-rätten.

4 AVSLUTNING

Eftersom SFL 37 kap. 9 § och SFL 41 kap. 2 § 2 st. tillåter Skatteverket att samla in såväl de trafikuppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet, som de trafikuppgifter som utan att de lagrats p.g.a. datalagringsdirektivet finns tillgängliga hos telefonoperatörer, medan dessa uppgifter inte får lämnas ut till Skatteverket enligt LEK 6 kap. 16 c § *e contrario* respektive LEK 6 kap. 22 § 1 st. 5 p. *e contrario* i kombination med LEK 6 kap. 20 § 1 st., verkar det föreligga en lagkonflikt mellan SFL och LEK.

Såväl reglerna om de trafikuppgifter som lagrats p.g.a. implementeringen av datalagringsdirektivet, som reglerna om de trafikuppgifter som utan att de lagrats p.g.a. datalagringsdirektivet finns tillgängliga hos telefonoperatörer bygger dock, som tidigare nämnts, på direktiv från EU. Av såväl artikel 1.1 i kombination med artikel 4 i datalagringsdirektivet, som av artikel 5.1 och 15.1 i datakommunikationsdirektivet framgår att uppgifterna inte får lämnas ut för att driva in skatt. P.g.a. EU-rättens företräde framför nationell rätt får uppgifterna således inte lämnas ut till Skatteverket. LEK ska således ges företräde framför SFL.

Trots att Högsta förvaltningsdomstolen verkar obenägen att ge LEK företräde framför SFL ska LEK ges företräde framför SFL, eftersom Skatteverkets insamlande av trafikuppgifter inte är förenligt med EU-rätten. Huruvida det över huvud taget föreligger en lagkonflikt mellan SFL och LEK kan således ifrågasättas.

Maja Alonso är jur. kand. från Stockholms universitet.

³² Se prop. 2002/03:110 Lag om elektronisk kommunikation, m.m., s. 252 ff.